KLINICKÁ FARMACIE VE VELKÉ BRITÁNII

Mgr. Kornélia Chrapková
Hospital Pharmacy of Sunderland Royal Hospital, United Kingdom

„Klinická farmacie je účelné, hospodárné využívání léčebných a podpůrných a preventivních postupů spojených s podáváním léčiv nebo postupů přispívajících ke zlepšení kvality života pacienta a podpory zdraví." Pamatuji si, jak jsem se ještě jako studentka při přípravě na zkoušku z farmakologie snažila zapamatovat si tuto dlouhou a krkolomnou poučku. Vskutku jsem si nedovedla představit, co všechno klinická farmacie v praxi znamená a jak ji uskutečňovat.

Práce v lékárně IKEM (poskytování konzultační služby pacientům, účast farmaceuta na klinikách, edukační projekty pro pacienty atd.) mne přesvědčila, že klinická farmacie není jen pouhá teorie. *„Jak ale obhájit její místo v poskytování zdravotní péče i v České republice?"* To je otázka, na kterou jsem nedovedla za svou šestiletou praxi najít jednoznačnou odpověď. Rozhodla jsem se ji proto hledat ve Velké Británii, kde klinická farmacie díky své třicetileté historii není cizím pojmem pro odbornou společnost ani pro laiky. Mojí myšlenku podpořila lékárna Královské Nemocnice v Sunderlandu (The Royal Hospital of Sunderland) jak nabídkou práce klinického farmaceuta, tak také možností postgraduálního studia klinické farmacie na místní univerzitě.

KLINICKÁ FARMACIE ŠETŘÍ NÁKLADY KLINIKY

Od dubna letošního roku jsem se tedy zařadila do týmu přibližně 40 klinických farmaceutů, kteří již šest let přispívají významnou měrou k optimalizaci terapie jednotlivých pacientů léčených v nemocnici v Sunderlandu. Činnost lékárníka vede k redukci lékových chyb a následně i ke zkrácení doby hospitalizace pacientů. To umožňuje v nemocnici s 1 000 lůžky léčit navíc 70 pacientů každý týden nebo 3 700 pacientů každý rok. Přítomnost klinického farmaceuta na klinikách nevede jen k zlepšení kvality péče, ale i k racionálnějšímu výběru léčiva. O tom svědčí i skutečnost, že díky klinické farmacii se náklady na léky sníží přibližně o 1 milion liber ročně [*R.J.Beard: How can electronic prescribing systems contribute to clinical governance, Proffesional Master Degree, Sunderland Postgraduate School, 2009*].

FARMACEUT – NEPOSTRADATELNÝ ČLEN KLINICKÉHO TÝMU

Činnost klinického farmaceuta se v jednotlivých nemocnicích Velké Britanie liší. Je závislá na počtu lékárníků, jejich času stráveném na jednotlivých odděleních i způsobu preskripce. Lékárníci v sunderlandské nemocnici jsou rozděleni do tří základních klinických týmů (geriatrie, chirurgie a medicine management). Na většině oddělení je lékárník spolu s farmaceutickým laborantem k dispozici po celý den. Jednou z hlavních náplní jeho práce je získávání informací o pacientovi a jeho terapii (akutní onemocnění, symptomy, léková anamnéza a anamnéza chorob, lékové alergie a nežádoucí účinky). To často vyžaduje kontaktovat praktického lékaře a příbuzné pacienta. Takto vytvořený profil pacienta je vítanou pomůckou ošetřujícího lékaře při preskripci léků. Výrazným přínosem v nemocnici je elektronická dokumentace, jejímž obsahem jsou výsledky jednotlivých klinických vyšetření pacienta, poznámky ošetřujícího zdravotnického personálu i seznam předepsaných léků a záznam změn v jejich preskripci. To, podobně jako pravidelná účast na vizitách, napomáhá lékárníkovi při prevenci, odhalování a řešení problémů terapie. Před propuštěním z nemocnice lékárník poučí pacienta o tom, jak má léky správně užívat, o možných nežádoucích účincích a lékových interakcích. K dalším neméně důležitým činnostem lékárníka patří podíl na tvorbě a aplikaci vnitřních guidelines, vedení tzv. kliniky srdečního selhávání, v rámci které lékárník předepisuje určité léky pro konkrétního pacienta v souladu s tzv. klinickým plánem (supplementary prescriber) nebo je oprávněný předepsat nezávisle na klinickém plánu jakýkoliv lék registrovaný ve Velké Británii kromě návykových látek (independent prescriber). Vedení „warfarinové kliniky", které je pro některé anglické kolegy již rutinní záležitostí, spočívá v poučení pacienta o mechanismu účinku antikoagulační terapie, možných interakcích, a také v úpravě dávky warfarinu na základě aktuálních hodnot INR.

Všechny výše zmíněné činnosti vyžadují dostatečné odborné znalosti lékárníka. To je zabezpečeno kontinuálním vzděláváním v rámci Královské farmaceutické společnosti, postgraduálním studiem klinické farmacie na britských univerzitách, jakož i interními semináři, jejichž obsahem jsou kazuistiky z jednotlivých klinik. O nich bych se ráda zmínila v dalším čísle.